

Onorthodoxe science fiction

door Joost Pollmann

Het gaat goed met de getekende SF! Onlangs zijn er drie strips verschenen die je 'filosofische science fiction' kunt noemen. Geen futuristisch gepiel met gadgets en technische snufjes, maar beeldverhalen waarin geprobeerd wordt om existentiële vragen te beantwoorden. Wat trouwens niet altijd lukt.

Zoeken naar robotheid

Twee robots, Willem met zijn stoere cape en Jacob met een dito hoed, gaan op expeditie door het ruige landschap van Noord-Amerika, waar eeuwenoude ceders over rotsachtige kloven hangen. Lange tijd hebben de robotachtigen zich schuilgehouden achter een mythische Muur, nu wagen ze zich naar buiten om te zoeken naar hun allereerste oorsprong. Makkelijk is dat niet, want Willem is schrikachtig en Jacob een beetje dom, ze zijn eigenlijk te menselijk voor machinale wezens. Tijdens hun tocht stuit het duo op overblijfselen van een hoge beschaving - raketten, versteende astronauten, zelfs een rugbybal - en proberen daar een plausibele verklaring bij te vinden. Ook ontdekken ze een tien meter hoge Oerrobot, die blijkens een tekstbord fungeerde als politieman. Was hij dan misschien hun schepper? Willem vermoedt van niet: "Hij was zelf ook een uitvinding."

Dat deze zoektocht naar het begin van de 'robotheid' is getekend door de Tjechische tekenaar Jindřich Janíček en geschreven door zijn landgenote *Tatána Rubašová* is toepasselijk, want het was de Tsjech Karel Čapek (1890 - 1938) die als eerste het woord 'robot' gebruikte, in zijn toneelstuk R.U.R. uit 1920. In bijna negentig houtsnede-achtige prenten die Janíček eerst in een kleine papieren dummy heeft voorgeschetst en daarna op de computer heeft uitgewerkt en ingekleurd, gaat de lezer gaandeweg van de klunzige robot-avonturiers houden. Op de laatste bladzijde blijkt de zoektocht trouwens tevergeefs: "Maar... wie heeft hen geschapen? Zijn ze spontaan geëvolueerd uit primitievere robotachtigen? Misschien zijn het vragen waarop we nooit een antwoord zullen vinden."

Bang voor sekspoppen?

Niet getreurd, want er wordt op meer plekken naar antwoorden gezocht. In het zesde nummer van Real.mag, "een zichzelf ontdekkend tijdschrift over identiteit, kunst en wetenschap", wordt nagedacht over de relaties tussen mens versus robot. Moeten we bang zijn voor de bionische mens uit de nabije toekomst? Komt de cyborg eraan? Opmerkelijk is dat de redactie van Real.mag heeft besloten de filosofisch getinte teksten te verpakken in een stripachtig verhaal dat 'Magy en het Fibonacci-mysterie' heet. Hierin ontdekken de twintigjarige Magy en haar robot-collega Harold geheime informatie die bedreigend kan zijn voor het leven in vrijheid en liefde. Ditt verhaal is in beeld gebracht door Gwen Stok en Bruno Ferro Xavier da Silva die we kennen als het duo Trompette de la Mort. Gwen Stok publiceerde onlangs nog haar boek 'De genezing van de krekel' samen met Toon Tellegen.

Maar Bruno en Gwen hebben geen kant-en-klare strip getekend, het is meer een verhalende en elegante omlijsting van stukken over filosofie (hoogleraar Jos de Mul), AI en cognitieve psychologie (dr. Joost Broekens en hoogleraar Marcel van Gerven), theologie en games (dr. Frank Bosman), robotrechten (dr. Rob van der Hoven van Genderen) en - bijzonder - sekspoppenfabrikant Motsudolls. Over zijn plastic maîtresse schreef een enthousiaste klant: "Better than the real thing!" We zijn klaar voor de toekomst.

Gewichtloze koffie

Science fiction is speculatieve fictie geworden, waarin de grenzen worden afgetast tussen het mogelijke en het onmogelijke. Dat gebeurt ook in de grafische roman 'Van Terra naar Titan' van Hanneke van der Hoeven en Moze Jacobs die bij de Haarlemse uitgeverij In de Knipscheer is verschenen. Deze twee vrouwen publiceerden enkele jaren terug in De Groene Amsterdammer al 32 afleveringen van hun curieuze stripverhaal 'Het heftige verlangen van David Q. Rosenbach'. En nu is er dus een SF-strip, die minstens zo vreemd is. 'Van Terra naar Titan' speelt zich af in 2299, wanneer wetenschappelijk telepaat dr. Raia Solanis contact maakt met bewoners van de Jupiter-maan Titan die eruitziet 'als een vegetarische gehaktbal in de erwtensoep'. Als je dat leest, weet je dat er gekke dingen gaan gebeuren. Op die maan wonen de

Scaridae, wezens die zomaar van geslacht kunnen veranderen, ongeveer zoals de papegaaienvissen op aarde. Dat is in dit stripverhaal van belang, want in 2299 woeden op onze planeet gender-oorlogen waar iedereen schoon genoeg van heeft.

Hoofdpersoon Raia Solanis is gemodelleerd naar Michelle Obama én naar twee vrouwelijke ruimtepioniers. Mae Jemison uit Alabama was de eerste Afro-Amerikaanse vrouw in de ruimte, die in 1992 met de spaceshuttle Endeavour naar het Spacelab vloog. Volgens Wikipedia zijn haar hobby's: reizen, fotograferen, naaien, skiën en het verzamelen van Afrikaanse kunst. Fijn om te weten (?). Het andere rolmodel is Samantha Cristoforetti uit Milaan, die in 2014 een ruimtevlucht maakte in de Sojoez TMA-15M. Zij was de eerste mens die een kopje koffie zette terwijl ze in een baan om de aarde vloog. Op Twitter meldde ze: "Fresh espresso in the new Zero-G cup! To boldly brew where no one brew before..."

Als je je realiseert dat dit al echt gebeurd is, snap je ook dat de gebeurtenissen in 'Van Terra naar Titan' lang niet zo eigenaardig zijn als je op het eerste gezicht zou denken. Op een vegetarische gehaktbal gebeuren nu eenmaal rare dingen.

'Een wonderlijke expeditie van robots', tekst Tatána Rubašová, tekeningen Jindřich Janíček, Uitgeverij Boycott, € 17,50, ISBN 9789492986047

REALmag. # 6, 'Magy en het Fibonacci Mysterie', illustraties Trompette de la Mort: Gwen Stok en Bruno da Silva, ISSN 2214-0921, € 15

'Van Terra naar Titan', tekst Moze Jacobs, tekeningen Hanneke van der Hoeven, Uitgeverij In de Knipscheer, ISBN 978-90-6265-774-2
Het boek heeft een eigen soundscape, 'Methane 1', gecomponeerd door Karel von Kleist, op cd toegevoegd aan het boek.

Bron: Zone 5300, nummer 121, zomer 2019